

LOGOCHVILKY

aneb

Náměty na kolektivní jazykové chvíle

LOGOCHVILKY aneb Náměty na kolektivní jazykové chvílky

Vydala INFRA, s.r.o.

vydavatelství a nakladatelství

Tyršova 241, 675 22 Stařeč

Tel.: 568 851 733

Email: infra@infracz.cz

www.infracz.cz

www.infracz-eshop.cz

© INFRA, s.r.o., 2018

Všechna práva vyhrazena.

Vydání první

Autor: Kolektiv autorů

Odborná garance: Mgr. Helena Kumperová, Mgr. Martina Křivková

Redakční úprava: Bc. Eva Hodková, Ing. Renata Špačková

Sazba pracovních listů: Renata Turková

Jazykové korektury: Hana Roubalová

Ilustrace: Hana Košťálová

Grafika obálky: Relative design, s.r.o.

Tisk: INFRA, s.r.o.

ISBN 978-80-86666-75-4

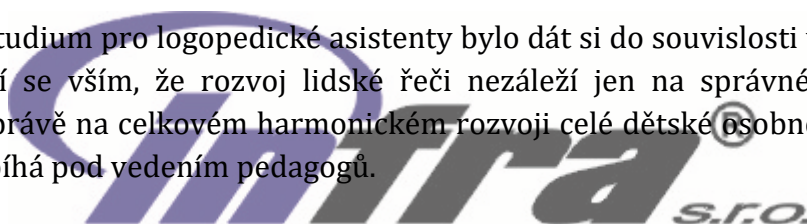
Úvod

Publikace Logochvilky aneb Náměty na kolektivní jazykové chvílky vznikla ze závěrečných prací studentů – účastníků kurzu Studium pro logopedické asistenty, který naše společnost v rámci vzdělávání pedagogů realizuje. Absolventi kurzu, učitelky mateřských škol, ve svých pracích popisují jazykové chvílky, které realizovali ve školách v rámci „řečové výchovy“.

Protože v rámci studia vznikají velmi pěkné práce na realizaci kolektivních jazykových chvilky, které studenti vzájemně také sdílejí, vznikla myšlenka sdílet tyto zkušenosti dál, dalším pedagogům právě prostřednictvím této publikace. Vybrali jsme závěrečné práce z prvních kurzů vedených Mgr. Helenou Kumperovou a Mgr. Martinou Křivkovou, které jsou zároveň odbornými garanty publikace.

Vznikla tak jedinečná publikace napsaná praxí a osobními zkušenostmi pedagogů, kteří se věnují logopedické prevenci a rozvoji komunikačních dovedností u dětí v mateřských školách. Bez této podpory by byla práce logopedů o mnoho náročnější a méně úspěšná.

Cílem kurzu Studium pro logopedické asistenty bylo dát si do souvislosti všechno, zjistit, že vše souvisí se vším, že rozvoj lidské řeči nezáleží jen na správném pohybování mluvidel, ale právě na celkovém harmonickém rozvoji celé dětské osobnosti, jenž právě ve školce probíhá pod vedením pedagogů.

Kdo je logopedický asistent

Logopedická péče ve školství vychází z Metodického doporučení k zabezpečení logopedické péče ve školství č. j. 14 712/2009 – 61. Vymezuje logopedickou péči, definuje kvalifikaci a určuje kompetence logopedického asistenta. Ten pracuje pod metodickým vedením logopeda, zpravidla ze speciálněpedagogického centra. Má vždy pedagogické vzdělání a pro svou činnost v oblasti logopedie má odborné předpoklady získané:

- a) absolvováním vysokoškolského bakalářského studijního programu v oblasti pedagogických věd zaměřeného na speciální pedagogiku, ukončeného závěrečnou zkouškou / státní zkouškou z logopedie, resp. surdopedie,
- b) absolvováním programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaného vysokou školou a zaměřeného na speciální pedagogiku – logopedii – nebo
- c) vzděláním získaným absolvováním kurzu zaměřeného na logopedickou prevenci akreditovaného MŠMT v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Kompetence logopedického asistenta

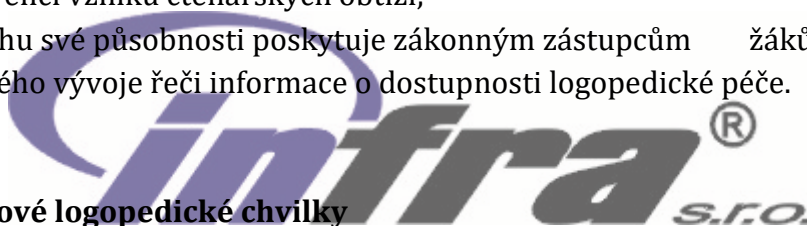
Logopedický asistent, který získal odbornou způsobilost podle čl. IV písm. a) a b), provádí tyto činnosti:

- přímou logopedickou intervencí u žáků se zjištěnou prostou vadou výslovnosti,
- logopedem stanovené edukační, resp. reedukační postupy a cvičení u svěřených žáků,
- vyhledává žáky s narušenou komunikační schopností,
- u svěřených žáků činnosti zaměřené na podporu přirozeného rozvoje řeči a prevenci vzniku poruch řeči a prevenci vzniku čtenářských obtíží,
- v rozsahu své působnosti poskytuje zákonným zástupcům žáků s příznaky rizikového vývoje řeči informace o dostupnosti logopedické péče.

Logopedický asistent, který získal odbornou způsobilost podle čl. IV písm. c), se zaměřuje zejména na tyto činnosti:

- na podporu přirozeného rozvoje komunikačních schopností a dovedností u dětí v předškolním věku a mladším školním věku,
- na prevenci vzniku poruch řeči,
- na prevenci vzniku čtenářských obtíží,
- v rozsahu své působnosti poskytuje zákonným zástupcům žáků s příznaky rizikového vývoje řeči informace o dostupnosti logopedické péče.

Co jsou jazykové logopedické chvílky

Publikace obsahuje náměty na jazykové chvílky, které se týkají všech artikulačních okřsků. Řazení hlásek v publikaci je v souladu s fyziologickým vývojem dětské řeči. Při volbě postupů a metod je respektován vlastní vývoj hlásek.

Jazykové logopedické chvílky se stávají nezbytnou součástí vzdělávání. Jedná se o oblast, která byla vždy součástí předškolního vzdělávání, ale je uchopena novým způsobem, na základě dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Tyto chvílky jsou ucelené, vycházejí nejen z věku dítěte, ale respektují stupeň jejich vývoje a využívají každodenní příležitosti i situace. Tyto chvílky jsou v mateřských i základních školách organizované denně, dle potřeb a možností daného zařízení. Vždy však dochází k propojení individuální a skupinové formy práce. Logopedický asistent si zvolí motivaci, postup i časové rozvržení. Bloky mohou být denní, týdenní i dvoutýdenní. Chvilky se drží struktury, která je variabilní, a je naprosto přirozené, že se využívají konkrétní situace i zájmy dětí. Mohou být zařazovány ve třídě, na zahradě, ale i v přírodě. Logopedičtí asistenti si vždy uvědomují, že skupina dětí není z hlediska vývoje řeči homogenní.

Ve školách se zajišťuje i kontakt s rodiči. Děti mohou mít logopedické deníky, kam jsou vkládány jednotlivé logopedické chvílky. Rodič je tak v přímém kontaktu s pedagogem a s jeho záměrem. Může i v domácím prostředí využívat náměty pro hry z jednotlivých

oblastí. Je veden odborně, dle potřeb a možností dítěte. Další variantou jsou také logopedické nástěnky, kde je prezentována aktuální logopedická chvílka a kde je také věnována pozornost logopedické prevenci.

Logopedické chvílky v mateřských i základních školách jsou organizované dle možností dané školy. V některých jsou zajištěny i speciální prostory pro tuto aktivitu a logopedický asistent pracuje se skupinou dětí. Další variantou je, že ve třídě je logopedický koutek, kde jsou připraveny pomůcky pro každodenní práci. Logopedický asistent tak může pracovat se skupinou dětí, ale i s celou třídou, kde diferencuje požadavky dle věku a možností dětí.

Struktura logopedické chvílky

Jak uvádíme na začátku, rozvoj lidské řeči nezáleží jen na správné výslovnosti a postavení mluvidel. Pro správný rozvoj řeči je důležitý komplexní rozvoj dítěte.

Proto tedy každá logochvilka obsahuje cvičení. Aby pohyb nenudil, zahrajeme si na zvířátka a využijeme cvičení, která jsou nám blízká (jóga, tai-chi, cvičení s padákem atp.), a hned je také spojíme s pohádkou. A kdo by pohádky neměl rád? Ano, **hrubá motorika** a **motivační příběhy** jsou důležité.

Nejen velké kroky, skoky a pohybové dovednosti, ale i šikovné ruce a jejich umění kreslit, stříhat, lepit, trhat, stavět, dělat bábovky, navlékat korálky, skládat puzzle, vázat tkaničky, ale i zapínat zip, je cestou ke správné mluvě. **Jemná motorika** a **grafomotorika** nesmí chybět.

Když už se tedy správně hýbeme, ještě ouškům dopřejeme. Rytmus jako metronom, vědomí času, začátku a konce, spojené s tlukotem srdce provází všechno živé. Všechno živé slyší, vnímá a uvědomuje si svůj vlastní rytmus. Abychom ten svůj našli, potřebujeme se jej naučit v říkankách, básničkách, písničkách i tanci. Ouška slyší rytmus, slyší zpěv, výskot i melodie, rozlišují, rozdělují, vnímají a chápou. Slyší slabiky, hlásky. Když je slyšíme, můžeme je i správně vyslovit. Proto v logochvilkách začínáme od samohlásek, abychom slyšeli nejenom tok zvuků, ale dělili je i na jednotlivé hlásky. Když správně slyším, správně mluvím a správně píšu. Proto je důležité rozvíjet **zrakové** a **sluchové vnímání**.

A co dýchání? Správně dýchat znamená správně mluvit, umět vyprávět, ale s plným nosem to nejde! Cvičení dýchání je taky zábava. Třeba se díváme, jak se zdvihá plyšový šnek na bříšku kluka nebo holčičky podle toho, jak hluboce se nadechne a vydechne. Nebo taky hrajeme foukanou. Roztáčíme větrníky, foukáme do bublifuku, děláme mydlinky, foukáme bublinky. **Dechovým cvičením** bychom měli začínat.

Když jsme všechno procvičili, pohádku si poslechli, hezky si zacvičili, ručky uvolnili a trošku zaměstnali, můžeme začít cvičit s pusinkou. Pusinka je chytrá, dobré má ráda, zavírá se a otevírá, špulí se, mračí a směje, jenom, když ví jak!? A když to neví, pak jí

cvičením pomůžeme. U každé hlásky najdete **artikulační cvičení** s různou motivací nebo si pusinku a jazyk procvičíte s pomocí kartiček se základními cviky z úvodu publikace. Cvičení podle Toníka a žirafy Žofky bude zábava.

Když je všechno rozcvičeno, pak už cvičíme hlásku – tedy zvuk. Pomáhají nám zvuky zvířat (bůůů, béééé, hůůůů, bzzzzzzzzzzzz, bžžžžžžžžžž, mňau, t'ukání jazykem o patro jako datel, klapání jako koňská kopýtka atp.) nebo také mašinka, traktor nebo motorka. Navodíme zvuk. Abychom si zvuk pamatovali – **automatizovali** –, tak si jej rovnou zazpíváme (známá písnička nám pomůže – třeba šššššš – Holka modrooká).

Když zvuk správně vyslovujeme, můžeme zkusit i slova. Ke každému cvičení máme obrázky slov, která cvičíme. Když už tak hezky povídáme, co začít vyprávět věty? Napřed paní učitelka napovídá, potom o obrázku vypráví samy děti. Vzpomínají na pohádku, ke které je obrázek. Samy tvoří věty, vypráví příběh a tím si zvětšují **slovní zásobu**.

Takto koncipovaná logopedická chvílka umožní, že je dítě rozvíjeno ve všech jazykových rovinách, které se vzájemně prolínají. Není tak opomíjena obsahová, gramatická ani pragmatická jazyková rovina. U dítěte je tedy nutné rozvíjet všechny jazykové roviny a nezaměřovat se jen na zvukovou stránku jazyka.

I když je u všech námětů dodržena stejná struktura členění, přece jen je každý originálem, protože popisuje vlastní zkušenosti a realizaci autorky. Každou hlásku psala jiná autorka – učitelka mateřské školy.

Věříme, že v publikaci najdete mnoho inspirace pro vlastní jazykové kolektivní chvílky a že se tak stane dobrým pomocníkem při logopedické prevenci.

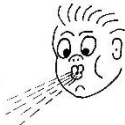

Přejeme vám hezké logochvilky!

Kolektiv autorů,

Martina Kumperová, Martina Křivková

a redakce INFRA, s.r.o.

Grafická osnova logochvilky – aby se vám lépe hledalo

	Motivace – Motivační příběh nebo aktivita, kde se procvičovaná hláska objevuje častěji. Každý příběh je doprovázen ilustrací (příloha č. 1), která vystihuje nějakou popisovanou situaci. S přílohou pak dále učitelka pracuje při rozvoji slovní zásoby či automatizaci hlásky.
	Dechová cvičení – Jednoduché aktivity a cvičení na trénování správného dýchání.
	Artikulační cvičení – Hry, aktivity a říkanky na procvičení motoriky mluvidel.
	Zrakové a sluchové vnímání – Básničky, říkanky, sluchové a pohybové hry, rytmy.
	Rozvoj slovní zásoby – Obsahuje zásobu slov s procvičovanou hláskou, říkanky, další aktivity, kterými si děti rozšiřují slovní zásobu.
	Automatizace hlásky – Opakování hlásky, slov a vět. Navozování zvuků, zpívání písniček.
	Grafomotorická cvičení – Náměty na činnosti s pracovními listy, rozvoj jemné a hrubé motoriky.

OBSAH

Kartičky na artikulační cvičení	Str.
Pohádka o jazýčku žirafy Žofky	11
Procvičte si pusinku s Toníkem – artikulační cvičení	13

Hláška	Název	Autor	Str.
A	Líza a Kvak	Ringmaierová Michaela	15
E	O Eskymačce Emilce	Dvořáková Tereza	25
I/Y	Jak myška Ivanka hledala nové bydlení	Bařinová Jitka	33
O	O opici Olině	Čermáková Radka	53
U	Pohádka o Budulínkovi	Urbánková Dana	61
B	Jak chtěli bubáci nové boty	Havlová Pavla	71
B	O Bubáčkovi a Bubetce	Beránková Markéta	79
P	Vánoce	Větvičková Martina	87
M	O malém medvídkovi	Schmidtová Romana	97
M	Moji milí kamarádi	Vlasáková Zuzana	109
T	Výlet k moři	Boudová Blanka	121
D	Dan a Dominik	Hovorková Jiřina	129
N	O notě, která našla nové jméno	Sekyrová Tereza	141
F	Počasí	Flösslerová Monika	149
V	Véna a Vanda jedou do pohádkového lesa	Kalábová Jaroslava	159
J	Ježek v podzimním lese	Korčáková Veronika	169
H	Hanička houbařka	Marková Daniela	181
CH	Cesta na chalupu	Koreňová Milena	191
K	Matka příroda	Divišová Jana	201
G	Husí rodinka	Langrová Šárka	209
C	Kam se ztratil vitamín C	Merhautová Jana	221
C	Nemocný Celestýn	Koubová Monika	229
S	Lesní království	Loucká Andrea	239
S	Máme rádi zvířata	Mazánková Veronika	247
Z	O zvědavé včelce	Remerová Jana	257
Z	Na zahrádku za zvířátka	Štrombachová Radka	269
Č	O zlobivém Čestmírovi	Bielová Klára	277
Š	Hrajeme si se šášou	Jaroušková Eva	287
Š	Příběh o šnečkovi Kulíškovi a šedé mašince	Bartoňová Ludmila	297
Ž	Žabí život	Kubánková Andrea	309
Ž	Žízala Julie navštěvuje zvířátka	Marethová Adéla	317

L	Na výlet se vypravíme, čímpak asi pojedeme	Rožnovská Šárka	325
R	O princezně Růžence	Pecharová Barbora	335
Ř	Jak jel Oldík na výlet	Vlášková Dagmar	343

